

AKATALPA

Mart 2000

Sayı : 3

NOEL YILDIZI YA DA ATATÜRK ÇİÇEĞİ

Bu dergi *Yeni Biçem* değildir. Ama *Yeni Biçem*'in adı altında ezilecek de değildir. Gün gelecek belki bu da kapanacaktır. O zaman da başka ağtılar yakılacaktır. İşte insan-soyunun zaaflarından biri; kaybettiklerine ağlar, sadece onları sever. Var olana karşı gözleri kördür, kalbini örümcek ağları bürümüştür.

Şu gözü açık olası aşkın tanımı da bu değil midir zaten : 'Kılma derman kim helakın zehri dermanındadır.' ya da, 'Seversin kavuşamazsın, aşk olur.'

Yeni Biçem yaşarken bir gün olsun gün ışığında görünmeyenler, onun ölümünden sadece bizi, diyelim yayın yönetmenini ve yardımcısını, şair ve yazarlarını sorumlu tuttular. Şimdi de oyluma, *Akatalpa*'ya bakıp, "Acaba, acaba?.. Hayır, *Yeni Biçem* bir yeryüzü ülkesiydi, bu onun bir ilçesi!" diyorlar.

Aziz dostlarımız, *Akatalpa* gökadasına coğrafi olarak uzaktan katılanlar da benzer kaygıyı duyuyor olabilirler : *Akatalpa* çok ince, nerede *Yeni Biçem*'in kalınlığı!.. Orada kalınlıkla kalınlığın, burada incelikle *inceliğin*, yani niteliğin düğününü sunduğumuz zamanla görülecektir...

Hayat böyle; dede-baba, nine-ana ölür, oğul-kız, torun doğar... Bunlardan biri Mozart'tır, hangisi olduğu çok zaman sonra anlaşılacaktır; çünkü her ikisi de aynı soyadı taşımaktadır... Bir karanfil, pardon bayrak, elden ele geçer. Hangisinin daha iyi koştuğu, bağışlayın koktuğu, bilinmez; başarı sona ulaşabilmek, yeni bir yarışa hazırlanabilmektir...

Akatalpa 2023'e böyle koşacak.

Euphorbia pulcherrima'yı bilir misiniz? Çoğunuz görmüşsünüzdür. Noel yıldızıdır bir adı. Türkçemizde yaygın bir adı da Atatürk çiçeği.

"2-3 metreye kadar boylanabilen[,] kışın yaprağını döken, park ve bahçe ağacıdır. Kışın kırmızı renkte çiçek açar. Yaprakları 7-15 cm boyunda eliptik olup uç kısımları sivridir. Soğuğa karşı hassas olduğu için İstanbul'da [ve elbette Bursa'da] salonlarda, Ege ve Akdeniz bölgelerinde bahçelerde yetiştirilir." (Reyhan Acartürk, *Şifalı Bitkiler Flora ve Sağlığımız*, 1997 : 44)

Kitap yazmıyor ama, bu bitkinin kırmızı çiçeklerinin ortasından, daha küçük, daha narin, daha hoş yeni bir çiçek açar; ağaççık güçlüyse, bakımlıysa, gürbüzse, yeterli gün ışığı soğurmuşsa, içmişse...

Yeni Biçem öyleymiş ki, *Akatalpa*'yı açtırdı; gönül gözümüz varsa.

Ahmet Ada, Adnan Azar, Hayati Baki, Sabit Kemal Bayıldırın, Ramis Dara, Melih Elal, Osman Serhat Erkekli, Hilmi Haşal, Saffet Soyöz, İlyas Tunç, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Serdar Ünver, İhsan Üren.

Hayati BAKI

zihin oyunları

ZİHİN OYUNU, XV

1.
ses değişiyor elime, hangi
elime nasıl ses? : içrek
olan avuç içinde uçan kuş
dokunuş duyusu ve ateş su.

hangi dilin sesi elimdeki
parmak uçlarımdan akan, sana :
bil bakalım : bilinçteki ırmak
uyuluğun ivmesi mi? : kibir.

anus mundi : senin kışım bu. --

2.
şeyler, ötekiler : giysilerimiz
giydirdiyor bizi örtüyor ussalı
saydamlığın kirli yüzü : örtünüyor,
hapishane : urun ve uyuğun, sen :
hayat bir kemik imdi : fosilüs
bir zamanın işareti gövdemizde
bu, kötü işte : vahim, evvah evvah.

3.
deviniyor, durma dövünüyor : yanıyor
gölge, gölgede görmenin gözü : kör
talih uçuşuyor tinde, gizil olarak
taptığım bedende, doyumladığım tohum
orada, tümüyle kayan taş kaygan
süreçte : hâllerim perişan, ün
ardından esrik perinin, şarapla.

4.
varlığına değişiyor sinir uçlarım
yok varlığına var varlığına : hiss
etme sakın, kavra. anımsa, neydi? :
içine uçan töz : simya, inak
seni böyle şaşırtan senin tarihin
seni alıkoyan esir eden : esir.
tepeden tırnağa : tırnakla kızıl
saçların boğazımda hırıltı hâlinde.

anus mundi : senin sûretin bu. --

ŞİİRİN KİŞİSİ

Sabit Kemal BAYILDIRAN

Şiiri yorumlarken, genellikle şiir kişisi olarak şairi alıyor, buna dayandırarak değerlendirme yapıyoruz. Acaba bu yaklaşım ne kadar doğru? Sözelimi Attilâ İlhan'ın "Aysel Git Başımdan" adlı şiirine bir göz atalım :

*aysel git başımdan ben sana göre değilim
ölümüm birden olacak seziyorum
hem kötüyüm karanlığım biraz çirkinim*

Bu şiirde "ben" zamiri "Attılâ İlhan" yerine mi kullanılmış? Sanmıyorum. Bir kez "Attılâ İlhan" karanlık bir insan değil, kaldı ki "yakışıklı" bir kişi. Şair, durup dururken kendisini neden "çirkin" olarak nitelesin? Peki kim bu şiir kişisi? Bu şiiri okudukça, benim imgeleminde bir Mafya üyesi canlanır. Ölümü ani olacak kişinin, yasadışı bir örgütlenmenin içinde olması gerekir, diye düşünüyorum. Şiir kişisi umutsuz, ölüm korkusu içinde, yalnız, acıları bol bir kişidir. Bu kişiyi, yasadışı siyasal örgütlenmenin içinde olarak düşünürsek; şairin bu nitelemelerini doğrusu hoş karşılayamam! Siyasi bir mücadelenin içinde olan kişi, bir kez "umut dolu"dur, gelecek güzel günlerin hayalini kurmakta, bu uğurda savaşmaktadır. Bu kişi elbette kokar, ama kendisini hiçbir zaman "karanlık" olarak nitelemez. O, kendince, aydınlığın meşalesidir; bu uğurda da ölmekten çekinmez! Bütün bunlara dayanarak, şiir kişisini yasadışı bir çıkar örgütünün üyesi olarak düşünüyorum.

Şiiri değerlendirirken, şiir kişisinin şairi ne kadar temsil ettiğine dikkat etmek gerekir. Şair, kendini yüceltir, başka biçimde aksettirir. Korkak bir şairin kendini kahraman gibi yansıtmaya pekala mümkün. Namık Kemal "bab-ı hükümetten çekilmeyi" bir kahramanlık gibi sunmaz mı? Abdülkadir Budak şöyle der: "Şunu açıkyürekli söylemek isterim ki, zaman zaman kimi etkilenmeler sonucu olarak 'odalara kapalı ruh hâlim' alanlardaymış gibi gözüktü, görünmek zorunda kaldı."¹ Oysa Budak'ın şiirlerinin tümüne derinlemesine bakıldığında, onun hiç de meydanlara çıkacak, haklı olduğuna inansa da, bir dava için dövüşecek yapıda olmadığı görülür. Onun şiirini okuyan bir kişi 'kimi etkilenmeler' nedeniyle yazılan bir iki şiire takılmamalıdır. O şiirlerin yazıldığı dönemde, kıran kırana bir savaşım vardı; şairin kimi arkadaşları ya yaralandı, ya öldürüldü. Bütün bunlar şiirin kişisini kuşkusuz etkiledi.

Abdülkadir Budak kitabına *Ayna Sandım Şiiri* adını koyarken, şiirlerinin kendini yansıttığını da söylemiş oluyor. Ama şunu da söylemekten kendini alıkoyamıyor : "Sigara içmeyen şairin, kitabın arka kapağında sigarayla çekilmiş fotoğrafını koyması gibidir 'bir sigara yaktım dar bir zamanda' gibi bir dize yazması. Ya da ağzına içki koymadığı halde zil zurna sarhoş olması en azından yukarıdakinin yanında gülünç duruma düşürür şairi. Ve şair yalnız yaşadıklarıyla değil, yaşamak istedikleriyle de görülebilir şiirlerinde elbette. Ama güzel olan, bana göre önemli olan, şairin şiiriyle örtüşebilmesi, bir yerlerde buluşabilmesidir."²

Şiirin şairiyle çakışması, aynı zamanda şiir kişisinin şairle çakışması sonucunu doğurur. Oysa A. İlhan'ın şiirinde şair ile şiir kişisi çakışmıyor. "Aysel Git Başımdan" şiirinin kişisi, şairin özlemi de olamaz bence. Bu durumda şiire nasıl yaklaşacağız?

Şiir kişisini iyi çözümleyebilmemiz için, şairin şiirlerinin tümünü gözden geçirmek gerekir. Şiirin bütününde, şair şu ya da bu biçimde kendini yansıtabilir. Yansıtılan şiir kişilerinin ortak özelliği baz olarak alınabilir. Bu durumda daha sağlıklı bir sonuca varılabilir.

Elbette büyük şiirin ölçülerinden biri lirizmdir ve lirik şiirin kişisi, büyük bir oranda şairin kendisidir. Yahya Kemal, "İtri"de, bestekârı anlatırken, kendisini de anlatıyordu. Şairin, kendisi için, Divan şairleri gibi "fahriye" yazması, yirminci yüzyılda komik kaçacağından, Yahya Kemal, İtri'yi yüceltirken, kendini de yüceltmış olur. "Açık Deniz"de "Dindirmez anladım bunu hiçbir güzel kıyı / Bir bitmeyen susuzluğa benzer bu ağrıyı" dizelerini söyleyen şiir kişisi, Yahya Kemal'in kendisidir. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmış olmasından, biliyoruz ki Yahya Kemal muzdariptir ve bu acıyı, çeşitli biçimlerde dile getirir. Ama Yahya Kemal'in korkak olduğunu da biliyoruz. Elçilik görevini aldıktan sonra öldürülmek korkusuyla uzun bir süre yurda gelmez. Mustafa Kemal'in güvencesine dayanarak, çağrı üzerine yurda döner. Korkak Yahya Kemal, bu korkusunu "Akıncılar", "Mohaç Türküsü", "Ok", "Selimnâme", "İstanbul'u Fetheden Yeniçeriye Gazeli" gibi şiirlerinde, çeddinin yiğitliklerini anlatarak ödünler. Başka bir deyişle, kişiliğindeki korkaklığı, atalarına duyduğu özlemle kapatmaya çalışır.

Şiir kişisinin şairiyle özdeşleşmesi için, şairin içtenlikli olması gerekir. Bunu yapamayan şair, şiir kişisini, olmak istediği kişiye büründürür. Hep rahatını düşünen, güçlüden yana tavır alıp kendi konumunu garantilemeye çalışan konformist bir Faruk Nafiz, "Ferhat" adlı şiirinde :

*Yaydan kopan ok gibi kanat açtım derine,
Kapanmak istiyorum bu hızla dizlerine...
Delmek için nefesim yetti külünk yerine,
Birer küme buluttu sıradağlar yolunda*

derken, inandırıcı olamaz. Buradaki şiir kişisi, şairin "kurgusal ben"ini anlatır olsa olsa. İstanbul'dan Kayseri'ye gidişini bile "gurbete gidiş" diye algılayan, milletvekiliyken bile Ankara'da pek durmayıp sürekli İstanbul'a kaçan bir Faruk Nafiz'in, Ferhat gibi, ideali uğruna dağ delmeye kalkacağını düşünmek mümkün değil.

Diyebiliriz ki, bir çok şiir kişisi, kurgusaldır. Bu kurgusal kişi, şairden bir şeyler yansıtırsa bile, asıl yansıtılan şairin özlemleridir. Faruk Nafiz, kendisiyle söyleşi yapan bir gazetecinin "Eşinizi hiç aldattınız mı?" sorusuna gülümseyerek "Bunları geçelim" der. Şairin özel hayatı bizi pek ilgilendirmez ama, mazbut aile babası bir şairin, "Aşkım seni canavarlar gibi tākib edecek" gibi dizeler yazması, onun yaşamadığı aşkı, "kurgusal ben"ine yaşatmasından başka bir şey değildir. O çağda, büyük kent insanının bile çevrenin baskısıyla "olması istenen" insan rolüne soyunduğu düşünülürse, devletin ideolojisini temsil eden bir kişinin şu ya da bu şekilde özlemlerini, davranışlarını frenlemesi çok doğal. "Seni bekliyorum, göğsüm açık, bağırm açık; / Hançer ol, göğsüme saplan; ecel ol, karşıma çık!" dizeleri de "mutlu bir yuva" kuran şairin, aşkı yaşamak istediğini ortaya koyar. Hayatla özlemler her zaman çakışmıyor.

Ziya Osman'ın, Cahit Sıtkı'nın, Behçet Necatigil'in şiir kişileri ile kendileri arasında bir özdeşlik vardır. "Tanrım, sonsuz dünyada ben âciz ve ufağım, / Kullarının arasında tanrım ben bir koyunum." diyen Ziya Osman, şiir kişisini konuştururken, kendisini nasıl algıladığını koyar ortaya. "Bana pek sert vurmuşlar bir yerlerim ağrıyor / ... / Ne hoyrat kullanmışlar / Sevincin sesi çıkmıyor." dizelerindeki

Açıklama [OOLS1]:

MADAM ANAHİT'İN AKORDEONU

*"Madam Anahit'in akordeonu bu, dedi
Matilda, bu akordeonla büyüdüm ben.
O güzelim komparsitaları, tangoları
şimdi bu pis kalabalığa çalıyor.
Ah onun bu kasap havalarını, soğan
kokan akordeonunu dinleyemem artık."
İlhan Berk "Pera"*

Elliden artık yıldır, yani
matmazel olduğundan beri
çapkın akordeonu eziyor şehvetle
Madam Anahit'in göğüslerini.
Dört kocasından da önde gelir
akordeonu bu yüzen,
en çapkın sevgilisi.

Nevizâde'deyiz.
Zamanın silindiri kötöletmiş
Madam Anahit'i, ezmiş bizleri...
Çal Madam Anahit, söyle
kötölemiş sesinle :
Sen hep böyle şarkılarla mı seviştin?
Hiç kostak erkekleri çekmedi mi canın?
Söyle, haninin Madam Anahit'i,
çal söyle, bu akşam yine.

Elimi itti, bahşış verirken ilk kez;
-Çok veriyorsun dedi Madam...
Bir an dalıp gittim :
(ölümlü dünyaya, kefen parasına falan...)
-Ben çok vermiyorum... - Asıl,
Çok alıyor birileri bizden!-

Kaşarlansa da duygusuz değildi ya;
Anahit, eli yıllık ekmek teknesini
yüreğiyle emzirdi,
gizlice okşayıp usulca sevdi.

- Mola mı verdiniz Madam?
Kitaplara geçmişsiniz,
Çok eksik kalırdı, *Pera* kitabı sızsiz.
-Şairini tanıır mısınız?

Madam, o beyzâdeli günler gitti,
Komparsitalar, tangolar gitti,
gitti, usulünce edilen işret...

Tulumbacıların; yani yenilerin,
- Çekinmeyin... Çekinmeyin...
- İçine bizi de katın...
Arabesk tir mayası Madam,
- Siz aldırmaın...

Velhasıl, işte geldik gidiyoruz Madam :
- Çatlayasıya içip,
ölesiye korkuyoruz.
Alkole yatırıyoruz; 'Ölüm düşüncesi'ni,
kazımak için kafamızdan!

İşte geldik gidiyoruz...
Şen olasın yaşam...
Şen olasın, Madam...
Sen de şen olasın... Kanser uru;
şehr-i İstanbul!

"ben" zamiri yerine rahatlıkla "Behçet Necatigil" adını koyabilirsiniz. Ama "Ağzında binlerce güneşin tadı / Dilin ucunda yalnızca kendi adın.// Çünkü sevdikçe beni sen kendini tanıdın." dizelerinde "ben" zamirinin yerine "Edip Cansever" adının konulabileceğinden kuşkuluyum. Onun şiir kişilerinde, toplumdan kaçan, kalabalık içinde kendini yalnız duyumsayan şiir kişileri ile Cansever'i özdeşleştirebiliyorum. Hatta "Çağrılmayan Yakup" bir yerde şairin kendisidir.

Can Yücel'in bütün şiirlerinde şiir kişisi, kendisidir. Onun şiirindeki içtenliği bu sağlıyor : "Ben size lokmalardan kurulmuş bir şiir veriyorum. / Yiyin, bana şükredin, küfredin!"

Günümüz şiirinde acılar içinde kıvranan, kendini yalnız hisseden çok sayıda şiir kişisi var. Bu, bana bir modaymış gibi geliyor. Hele metafizik duygusu olmayan şairlerin fizikötesini dillendirdikleri şiir kişileri çok yapay. Bu kişiler konfeksiyon. Şair, Türkiye'nin koşullarına göre rahat bir ortamda yaşıyor, her akşam dostlarıyla, sevdikleriyle içkisini yudumluyor, ama şiirlerine bakıyorsunuz, azaplar içinde kıvranan şiir kişileri... Bütün bunlar, şiirin etkisini azaltıyor gibime geliyor. "birçokları gibi farkındaydım her şeyin / uğultuları duyabiliyordum zindanlardan / elektrik acısı buruyordu boğazımı" dizelerini yazan şairin içtenliği bana inandırıcı gelmiyor. Cansever'in Kuyudaki Yakup'u daha inandırıcı. Hatta Şeyh Bedrettin'in macerasını anlatan, yenilgi, kafasıyla kabullenip bunu yüreğine kabullendiremeyen şiir anlatıcısını Nazım'la özdeşleştirebiliyorum da, boğazında elektrik acısı duyan kişiyle şairini özdeşleştiremiyorum.

Batınî bir aileden gelme dışında, mistisizmle hiçbir yakınlığım yok. Haydar Ergülen'in mistik şiir kişilerininin şairle özdeş olmasından kaynaklanan içtenlik mi bana Ergülen'in şiirini sevdi?

1- Abdülkadir Budak, *Ayna Sandım Şiiri*, İlk yaz Kitaplığı, Ankara, 1998, s. 55
2- Ağı, s. 56

Mehmet Mümtaz TUZCU

PANDORA

Ne ki yadırgadığın : panayır kadırgası!
Söylevdeki utsuzluk : yoluk-çalık ırgası
Dönüşleri rüzgârı ürküten allı başkan
Sırma-sıkım sardığı şu çelenksiz yatağan
Kakneme haber-biber koşturan ödlek nefer
Algılar aşırıya açtırılmış bu defter
Gacırtısı tek gece yatışmayan şu yatak
Yele zembil sallamış şu makasçı, kof kaltak
Ne var bütün bunları böyle yargılayacak
Pençedeki pamuk da balçığın kaburgası!

BURSA BENİM NEYİMDİR

RAMİS DARA

Kim kimin kimi; neresi kimin neyi olabilir ki Bursa benim bir şeyim olsun! Burada doğmadım, nerede öleceğimiyse kimse ve hiçbir yer bilmiyor.

Doğuyor, *oluyor*, bir süre sonra ölüyor, dönüştürüyor.

Yine de kimi insanlar bir süreliğine bir yerde başka yerlerden daha fazla eğleniyorlar, bir yeri öteki yerlerden daha fazla seviyorlar, hatta kimi insanların bir yerle birlikte anıldıkları oluyor. Ben en çok burada, Bursa'da eğleştim, en az burası sıkı beni, en çok platonik aşkı ve ayrılık acısını burada yaşadım; en çok burayı uzaklara; diyelim Gökdere'ye bakıp Seine'li Paris'e benzettim; insanlardan bazıları, sevenlerim, beni burayla anıyorlar; öyleyse burası, Bursa, benim bir şeyim oluyor, ben Bursa'nın neyi oluyorsam...

Çocukluk, ilk gençlik anılarım başka yerlerle ilgili; düşlerim, özlemlerim arasında da Bursa'nın yeri yoktu. Hatta hatta, 25'lerimi geçerken Işıklar Askeri Lisesinde yedeksubaydım da Bursa'yla yine bir ülfetim olmamıştı.

Sonradan araya başka yerler, beş yıllık verimli bir Ankara serüvenim girdiydi; hocam Prof. Dr. Ali Özçelebi'nin aracılığıyla üniversitede çalışmak üzere yeniden Bursa'ya geldim 34'ümde : 1987. Uzunca bir uyumsuzluk dönemi demekti bu. Kendimi epey bir yazar eleştirmen sanırken, sıradan bir üniversite personeli oluvermişim : Bu şoku kolay atlatamadım!

Ta ki Paris ve özellikle *Yeni Biçem*; onunla birlikte de Bursa Edebiyat Günleri!

İlki sadece 28 gün (Temmuz 1993), ikincisi altı koca yıl (72 ay), üçüncüsü bu şimdikiyle birlikte beşinci kez (1996'dan bu yana). 20. yüzyılı tamamlayıp yeni bir yüzyıla, 21.'sine, üçüncü binyıla böyle giriyordum.

Ve bu süreç içinde, tanıdığım insanlar, insanlar! Türdeşlersiniz, saydıklarımın bir anlamı mı olurdu? Anlam insanlardadır, onlarla kurulurdu... Kimileri arkadaşlarım, dostlarım; kimileri bir zamanlar dostlarımı; kimileri aşklarımı, onlar hep aşklarım, ayrılsak, acısak, kanasak da... Bursa'yı böyle sevdim : acılar, sevinçlerle...

Ben Bursa'da bir de ağaçları, çiçekleri çok sevdim, Bursa'yı bunlarla sevdim. Bu yüzden, gizli gizli, ağaç dininin kurucusu ya da zaten var olan böylesi bir dinin mensubu olduğum söylendi. Bunu açıkça söyleyenler de oldu. 'Çağdaş'ın bahçesinde bir bayan gazeteci, örneğin. Sanırım şakaydı. Ama hoşuma gitmediğini nasıl söylerim!

Bursa'nın çeşitli semtlerinde, özellikle mahalle kahvelerinde, çay bahçelerinde özel ve edebiyat günlükleri yazdım, bir de. Yazdım ve yayımladım. Artık içimden gelmiyor bu, istiyorum ama gelmiyor –belki bir gün gelecek.

Bursa'nın ağaç ve çiçeklerini, günlük yazdığım kahveleri, çay bahçelerini anlatsam, diyorum... Buralarda sizi bulsam, konuşsam, konuşsak...

Bu şehre nakli mekân eylediğimde ilk yerleştiğim ev Maksem caddesindeydi. Ulucami postanesinin yanından dağa doğru uzanan cadde Maksem caddesidir, bilirsiniz. Buradan solu izleyerek, başlarda, sağ kanattaki devasa manolyaya kapılmadan, dosdoğru yürürseniz, yolunuz Ferah apartmanının önünden de geçecektir. Minimize ulaşmak üzere olduğunuzu, apartmanın kuzey ucundaki minik bahçesinde bulunan çamgillerden ağaçlar size önceden haber verecektir : İki ergen sedir! Cephesi caddeye bakan, arkasını bir yol dolandığı için güneyindeki küçük bir evle birlikte bir ada oluşturan bu apartmandaki dairemdeyken, pencere ve balkonlarda çiçeklerim, Uludağ'ın eteklerinde gezintilerim oldu ama, hepsi bu kadar. Çünkü bu dönemde Bursa'yla bağım sınırlıydı. Yeni işimde uyumsuzdum. Edebiyattan uzaklaşmıştım.

Sonra Hüdavendigâr mahallesi Dikkaldırım caddesindeki daireye taşındım. Dostlar Sokağının bir numaralı apartmanının adı yoktu ama, evin genişliği ve azıcık da olsa Uludağ'ın batı eteklerini görmesi, çekmişti beni. En üst kattaki bu sobalı dairede

epeyce uzun kaldım : Mayıs 1990 - Şubat 1999. (Ayrıntılı hatırladığımdan değil; bu yakınlarda, kira kontratı elime geçti.) Danaların kuyrukları burada koşturdu. Kırklı yaşlar gövdeme ve ruhana depremler mi taşımıştı? İnsan olmanın sınırları mı sıkıydı içice içimi? Her şey birden hızlandı, ama bu arada, Bursa'yla edebiyat bağlarım kuruldu. Yoksa bu bağların bedelini mi ödemişim özel yaşamımda? Neyse...

Bu evin kuzeyinde, caddeye paralel uzanan dar bir balkon vardı ve yaz bahar aylarında, bu balkonda mevsim çiçekleriyle az muhabbetim olmamıştı. Akşamsefaları, petunyalara, kadifeler, karanfiller, boruçiçekleri, aslanagızları günlüklerimi az süslememişti. Zübüde'nin çiçeğini yazmamıştım; bir iki özel insanıma anlatmıştım sadece... Güneye, dağa bakan çalışma odamda da salon çiçeklerim vardı, ama gönlüm hep mevsimliklerdeydi, ölü gibi yapıp yeniden ortaya çıkarlardı... İlk taşındığım yıllarda bu odanın açık penceresinden, bahar yaklaşıırken geceleri, bülbül sesleri gelirdi; yine bu odayla, *Yeni Biçem*'in şair ve yazarlarına yolladığım yüzlerce mektubu birlikte hatırlıyorum şimdi... Her şeyi dayasıya burada yaşadım – sanki.

Uludağ'ın eteklerinde yaptığım gezintileri unutamıyorum bir de. Maksem'deyken yaptığım ve Gökdere'nin sol sırtını izleyerek tırmandığım ilk gezintilerimde çuhaçiçekleriyle tanışmıştım. Daha sonra bu gezileri Kaplıkaya'ya doğuya; Kireç Ocakları'yla da batıya kaydurdum. Bu son geziler kestane ya da mantar toplama gibi görünür bir amaç da taşıyordu; gizli amaç da herhalde ağaç dinine hazırlanış olmalıydı.

Nitekim, Dikkaldırım yıllarımın sonlarına doğru, şehrin caddelerinde, sokaklarında, parklarında bulunan çiçekli ağaçlara yöneldim. Onlarla aşk hayatım başladı. Erguvanlar, manolyalar, atkestaneleri, katalpalar, leylaklar, tespihağaçları, hatmiller, gülbrişimler, kelebek çalıları, oya ağaçları... Bunlarsız Bursa'yı düşünemiyordum artık. Dostlarımsız Bursa ne kadar yaşanmazsa, bunlarsız Bursa da yaşanmazdı benim için. Akasyalar, akcağaçlar, karaağaçlar, çınarlar, sedirler var bir de değil mi? Ama bunlar her yerde var ve herkes biliyor, tanıyor. Benim ağaçlarımı tanımak içinse, onlarla ülfet gerekiyor...

Şimdi geldik asıl; günlük yazdığım kahvelere. Ama periyodik sırayla değil. Bunun için yeniden günlüklerimi okumam gerekir. Hem zor geliyor şimdi bu bana, hem de geçmişte uyukladığı yerden uyandırmak ona saygısızlık sanki. İyisi mi Dikkaldırım'dan hareketle anlatayım.

Bu evin zemininde zaten bir kahve bulunuyordu. Ayrıca orada başka kahveler de vardı : Bir ara dörde çıkmıştı, şimdilerde üç tane. Bunların her birine zaman zaman da olsa oturduğum olmuştur. Bazen gazete okumak; bazen günlük yazmak, ya da evde, belediye otobüsünde yazılmış bir günlüğü okuyup küçük düzeltmeler yapmak için. Bu kahvelerin müdavimleri en çok Trabzonluydu, sonra Karlı, İğdirli, Erzurumlu... Boş bir masaya çöküp çay eşliğinde gazete okumamı, bir şeyler yazmamı garipserler miydi bilmiyorum; içlerinde selamlaştığım yoktu, sadece kahveciler, "Hocam" diye seslenirlerdi çayımı masaya bırakılırken.

Zaten kahvelerin tadı; tanıdığımızın olmadığı, kimseyle konuşmadığımız, sadece bir şeyler okuduğunuz ya da usul usul yazdığınız zaman çıkardı. Çıkıyor. Deneyin isterseniz.

Dikkaldırım'dan Çekirge'ye doğru tırmanıyoruz. Hüsnügüzel çay bahçesi. Burası biraz hicranlı anılar çağırıştırır. Günbatımları harikadır, şimdiye değin Bursa'da yaşayıp da burada oturup çay içmediyseniz, biraz yazık etmişsinizdir kendinize...

Oradan az yürürseniz, I. Murat camii'nin karşısındaki çay ocağının Bursa ovasına bakan masalarına varırsınız. Benim burada sık sık oturduğum dönemlerdeki bahçenin durumuyla şimdiki durumu biraz farklı ama, şimdi de güzel manzara var bakabilenler için... Ovaya yüzünüzü dönerseniz, arkanızda cami, solunuzda da Murat Hüdavendigâr türbesi kalır; üçlü bir güzellikle kuşatılmış gibisinizdir. Ezan okununca camiye giden müminlerin kendilerine katılmayanlara kötü gözlerle baktıklarına tanık olmadım bugüne değin burada, ve buna az sevinmedim. Bu küçük çay bahçesinde André Gide'i hatırladım ben her zaman.

Yine bu semtteki kaplıca otellerinin çay bahçelerinde Adalet Ağaoglu'nun, Hilmi Yavuz'un, başka kimi şair yazarların çocukluklarını düşündüm.

Şehre doğru yol alırken üniversitenin Kükürtlü'deki tesislerine uğramamak olmaz, ama burada çaydan çok bira ve rakı içilir. Ben de içtim. Buranın asıl önemi benim için Melih Cevdet Anday, İlhan Berk olmak üzere, Mehmet H. Doğan, Tomris Uyar, Cevat Çapan, Murathan Mungan, küçük İskender, Enver Ercan gibi Türk edebiyatının pek çok ünlüsüyle yaptığımız sohbetler...

Adı sürekli değişen bu tesislerin hemen yanında İbşin Kahvesi diye kırsal görünümlü küçük bir kahve açıldı son yıllarda; burada da bir iki kez oturup bir şeyler okudum.

Kültürpark özel bir serüvendir. Çağdaş Gazeteciler Derneği Güney Marmara Şubesi lokali buradadır. Yazlık ve kişilik mekânıyla, burası, üyesi de olduğumuz için arkadaşlarımızla birlikte kendi yurdumuz gibidir. Buradaki günlükler biraz bira ve rakı kokar.

Kültürpark bir de şifreli kanallardan Galatasaray'ın ve Milli Takımın futbol maçlarını izlediğim kahveleri barındırır. Özellikle Orman çay bahçesinde nargile ve sigara kokar yazdıklarım.

Altıparmak caddesinin başlarında İhsan Üren'in evi vardır, zaman zaman uğradım, orada gördüğüm yeni kitaplar, bana pek de yalnız olmadığımı kanıtlar gibiydiler, günlüklerimle de kendime bunu inandırmaya çalıştığım az olmamıştı...

Geldik şimdi epeyce merkeze. Tophane etekleri bir kahveler cennetidir. Hangisini ansam... Her birinde oturdum, okudum yazdım. Karşımdaki Zafer meydanına Piramit kazılırken, buradan bakıp hayıflandım. Çünkü oradaki ahşap bir birahane de bira eşliğinde okuyup yazmıştım; Serdar'dan öğrenmişim burayı; sonra Hilmi'yle de içtirdik.

Tophane'deki Gümüşlü Kahve'de 'Zenci Bir Sevgilim Olsa' diye mini bir deneme yazmış, bunu Gündüz Badak ve Nuri Kolaylı'nın emeği *Ekspres Sanat*'ta yayımlamıştım.

Madem tepeye çıktık, oradan geriye, batıya yürüyoruz. Haşim İşcan Bısaş çay bahçesinde, onun batısındaki küçük çay bahçelerinde de oturdum ve yazdım. Şimdilerde bomboş duran, yol kenarındaki küçük bir çay bahçesinde, Bursa'ya ilk geldiğim yıllar, bir yazımı daktiloya çekmeye çalışmıştım da turistler fotoğrafımı çekmişlerdi.

Daktilo deyince, Yeşil'deki çay bahçesinde de garsonlar, "Bir, daktilo girmemişti buraya; artık o da girdi" gibisinden konuşmuşlardı kendi aralarında...

Yeniden geriye dönüyoruz. Zafer Meydanının arkası öğretmen evidir, bilindiği gibi. Öğretmen evleri 12 Eylül askeri rejimini hatırlatır bana ve sevmem. Ama bir dönem gazete okuyabilmek için buradaki öğretmen evine az uğramamıştım. Köy enstitüsü aydınlık yüzü Nadir Gezer'i bugün de burada arasam bulabilir miyim bilmiyorum.

Tahtakale semtinde sekiz küçük kahve hatırlıyorum. Çay içip gazete-dergi okuduğum, mektup-günlük yazdığım. Bunların en ilginç Tahtakale İçi diye bilinen pazar yerindeki küçük Çobanlar Kahvesiydi ve kahve olduğu önünden geçerken bile zor fark edilirdi. Sürüsüne çoban arayanlar, çobanlık yapmak üzere patron arayanlar buraya gelirdi. Küçük mekânda, sigara dumanından boğulmazdım... Sonradan birazcık modernize oldu burası ve bozukluğum olmadığı için ödeyemediğim bir çay parası borcum sonsuza asılı kaldı.

Ama ben buraya en çok turuncu için gelirdim. Yani kavuniçi için. Portakal, mandalina, turunc, havuç rengi bu; bilirsiniz. Ama benim için çam mantarı rengidir... Her mevsim buradan geçerken, sanki güzümüş de, dağ köylerinden sepet sepet, küfe küfe melki, çintar, çam mantarı toplanıp getirilmiştir... Bu duygu buradan geçerken, hep içimdedir...

Çıkıyorum... Atatürk caddesindeki Kafe Bulvarda da günlük yazmış olmalıyım. Ama asıl hatırladığım, onun karşısındaki kaldırım kahvesinde, Koza Kahvede yazdığım günlükler...

Daha aşağıda Kozahan! Kozahan ve İç-Kozahan. Aslında bir açıdan, Bursa'daki bütün tarihimi, birbirine geçit veren bu iki mekânda yaşadım. Ayrılıklar, aşklar, ayrılıklar. Boşandığımızın

ertesinde ilk eşimle Kozahan'da oturmuştuk. Arada neler neler... Hani 'roman' denir; tam böyle...

Şimdiki eşimle de İç-Kozahan'da tanıştık... Evet, Kozahanlar ayrıca anlatılmalı... Yolcu yolunda gerek.

Ama Gümüşçeken'i sormayın : *Yeni Biçem*'in bürosunu... Burayı, buraya gelip giden herkes kendince anlatmalı!..

Sönmez'den kuzeye inince alt-üst geçitlerin kavşağında Demirtaşpaşa kiraathanesi vardır ve yazları, ne mutluluğu, orada oturup okumak yazmak. Kahvenin tek bayanı yanımdaki olurdu, tanırım! Ve Setbaşı. Köprünün kuzey ayakları. Batısının altında Yener Ocakbaşı Restaurant'da gelmeyecek birini beklemiş ve bu bekleyişimi anbean yazmıştım!

Köprünün doğu ayağı Mahfel, bildiğiniz gibi. Bursa'ya ilk geldiğimde nötr'düm buraya karşı, sonraları tepki bile duydum : müdavimleri, kaldırımdan geçen bayanlara aç gözlerle bakan erkekler ordusuydu sanki. Sonra değişti duygularım. Müşterileri de kızıl erkekli, delikanlılı ihtiyarlı, velhasıl karışık ve bu güzeldi. Buraya bir daha döneceğim... Güneye, Temenyeri'ne. Buradaki iki çay bahçesinde de oturup okudum yazdım.

Doğuya, Yeşil'e. Buradaki çay bahçelerinin toplu bir adı var bugün. Anmak istemiyorum. Onlar benim için topluca Yeşil Çay Bahçesi. Yoğun duygular, düşünceler odağı bir mekân burası. Sevgili Melih Elal 'Yeşilden Kimler Geçti' adlı konuşma metninde bu çay bahçesiyle benim ilişkiyi de anlatıyordu. (*Erguvan Bayramı*, 1998 : 69-81)

Çok çok kuzeye sığıyoruz. Pazar günleri bazen pazara gittiğim Demiryolu caddesinde bulunan bir kahveyi sonraları çok aradım, özledim; kahvelerle ilişkiyi ilkin orada yazmıştım bir günlüğümde çünkü.

Siyaz, Hüsnü Züher Yaşayan Müze, Evrensel Kültür Merkezi (önce eski bir hamamda, sonra Atatürk caddesinde), Tayyare Kültür Merkezi... Buralar tek tek ve ayrıca anlatılmalı.

Safran Otel-Restoran, Arap Şükrü sokağındaki bahıççı meyhaneleri, yeniden 'Çağdaş' ve 'Kükürtlü', Çağdaş Hukukçular Lokali, Otel Dilmen'in ova manzaralı restoranı, Yeşil Ev... Buralardaki şiir edebiyat söyleşileri... Erhan Bener, Adalet Ağaoglu, Ahmet Oktay, Gülten Akin, Hilmi Yavuz, Hulki Aktunç, Sina Akyol, Enis Batur, Ahmet Telli, Ali Cengizkan, Haydar Ergülen, Hüseyin Peker, Cemil Kavukçu, Tuncer Uçarol, Metin Celâl, Cihan Oğuz, Adnan Özer... Yüz değilse de, elliye aşkın şair ve yazar konuk, tek tek ve ayrıca anlatılmalı...

Ve sinemalar. Şu anda, kabaca sayıyorum, tam 27 salon var Bursa'da... Buralarda yazmadım belki ama, belediye otobüslerinde çok günlük yazdım; öyleyse belediye otobüsleri de ayrıca anlatılmalı... Bir gün bunları anlatabilir, bir Bursa kitabı yazabilir miyim? - ...sem!

Yeniden Setbaşı! Bursa'daki üçüncü kira-evim Bursa'nın en sevdiğim semtinde bulunuyor. Setbaşı meydanındaki çınara 30, Büyük Şehir Belediyesi Kütüphanesiyle Mahfel'e 50'şer adım. Burada hayat sabaha kadar sürüyor. Kütüphanenin ışıkları gece boyunca ışıl ışıl. Köprünün altından Gökdere, ince ince de olsa akıyor. Mahfel biraz erken kapanıyor, gece on ikiye varmadan; ama neyse ki bütün gerçek kahveler gibi erken açılıyor.

18 Mayıs 1962'de, Necatigil, eşine, 'Sevgili Eskimo'suna, mektubunu, sabah sabah buradan yazıyor olmalı : "Şimdi saat yedi. Akan suya ve yeşilliklere karşı bir kahvede yazıyorum." derken (*Serin Mavi*, 1999 : 43)

Ben de sabahları bazen, Mahfel'in tam önünden 7.45'te kalkan servisimden 15 dakika önce geliyor, içeri girip çay içiyor; bahçede bulunan ağaçların kışım da yeşil olana, defne fidanının yapraklarını kokluyor, serinliği içime çekiyorum... Defne yaprağına dokunmak, onu koklamak, çünkü bana, uzakları, yazı, denizi, güneşi, ışıkları, begonvilleri, suyu, toprağı, havayı, kısaca Bursa'yı, azıcık Akatalpa'yı, sonuçta soluk alıp verdiğimi hatırlatıyor.

Ve sormuyorum artık : Ben Bursa'nın ney'iyim... Bursa benim ney'imdir...

Adnan AZAR

TERSYÜZ

1.

herkes ölü kaldı bir ben kaldım
artık körfez vapurları eksik iskelelere uçurur beni

herkes ölü kaldı sormalı bir işe yarar mıyım
herkes ölü kaldı şimdi kaldırımlar kimi dalar ki

2.

gelse tersyüz etse toprağımı
gelse ince olsa yine bol kazaklar giyinse

ışığı anlatsa bana bahçenin ışığını hep değişen
gölgeyi de söylese çim artık biçilmeli dese

3.

ama kal hep orada yaş almadan daha çok
ama kal hep orada bir tele-sekreter sesi olarak

ve dağılsın ömrümüz aşk bol geliyorsa sana bana

İlyas TUNÇ

KATLANDIĞIM SÖZLER

bütün gün belleğinde beklemekten sıkıldım,
dedi söz
kâğıtlara yükle beni
dedim, kâğıt üzerinde kalmaktansa
sulara yazmak...
uslu bir kalem gibi kullandım öylece yekemi

ah kâğıttan kayıklar!
katlandığım sözler ah!

şairler,
kafadan bacaklı mürekkepbalıkları
iç döküm tacirleri
yazdıkları kirletir içlerini

iyi ki söylediklerimi hemen unutacak kadar
yaşlı bir balıkçıyım
belleğin depremi derin
denizi bilmek gerekir

girdaplar
hortumlar
akıntılar
çırpındıkça gömülen martıların sesi

şiir mi
bunca sarsıntılardan sonra
birkaç dalga boyu yolmuş
hepsi

Ahmet ADA

DELİKANLI

ben düşler tramvayına binerken şehrin
pırlı pırlı bir ay doğmuş olurdu dünyaya
hanem aydınlanır annem uyanırdı
babamın serçelenmiş ayakları saçılırdı
ufak tefek sokaklara
ben sokaklara borçluydum çocukluğumu
bolluk günleri miydi babamın elinde ay ışığı
bir de dolu file, dönerdi eve,
benim yakınımıydı
ekmek parası, gökyüzünün teri, salıncaklar,
ben çekidüzen verirdim eski dünyaya
biraz umutsuz, az ironik, bir parça kırılğan
yağmuru bol kış akşamlarında
dip odalarda kısa pantolonlu âşık
bağbozumuydum ben duygularım karmakarışık

ben aşkla ödeşir düet sona ererdi
zambak gibi sözcüklerden oluşan
nasılsa yağmur yağardı تنها vakitlere
seke seke yürüyüşünden tanırdım
yağmuru, seni, baş dönmesi sertiveni

yağmurun iplerinde törendi beyaz gemi

Serdar ÜNVER

LİRİKLER

VI

Değsin diye büyürdü
Ay durmadan sanırdım-
Güneş erken, yüzünde..

Meğer zamandı örttü
Partal göğü bir bulut-
Şimdi ne gün ne gece!

VII

Geç içine aynanın
Zaman bile avara-
Durup yok'a bakalım!

Çünkü burda dört yanın
Sırı yansır duvara-
Bir'den biz'e çıkalım!

‘YAŞAM İÇİN ŞİİR’

Melih ELAL

Yaşam için şiir gerekli midir? Tersinden düşünersek, herkesin yaşamında şiir var mıdır?

Sorgulanması gereken, yüzyıllardan beri sorgulanan sorular bunlar. Kimine göre yaşam şiirdir. Bana göre de böyle. Yaşamak, yaşama sanatını öğrenmek şiirdir. İnsanın yaşamında şiir yoksa, estetik kaygılar da yoktur.

Ama burada sorgulanması gereken bir başka soru da, hangi şiir, sorusudur. Çünkü, bizim toplumumuzda herkes şiir yazmak ister. Yaşamının bir yerinde, herkesin yolu şiirle mutlaka keşişmiştir. Şiir yazmak istemiş ya da bir şiiri saklamış, ezberlemiştir. Bence bu davranış, şiire giden yolda bir adımdır. Fakat ona ulaşmak, onu kavramak değildir ve bizde şiir bu aşamada çoğu insanın yaşamından çıkmaktadır. Şiirserverlik sadece söylemde kalmaktadır.

Bakın şöyle bir çevrenize, şiirden söz eden o insanlar hangi estetik kaygılar içindedir? Çevremizde hangi estetik güzellikler boy veriyor. Tam tersine beğenisizlik, gelişigüzellik diz boyu. Oysa yaşamın bir parçası olmalı şiir.

Bu kaygılarla, 1983 yılında İstanbul'da *Yaşam İçin Şiir* yayımlanmaya başlar. İlk sayının kapak yazısında Afşar Timuçin “Sanatçının en büyük sorunu elbette kalabalıklara ulaşmak sorunudur. Bir yaratıcı kendisini ne kadar kalabalıkta duyarsa, o ölçüde sevinçli olacaktır.” der. Böylece derginin çıkış amacı da belirlenmiş olur. Kalabalıklara ulaşmak. Özetle 1970'lerin sonlarıyla 1980'lerin başlarında, sanatçıların büyük bir bölümünün sahip olduğu düşünceler...

Günümüzden bakıldığında, bu sözler bana birkaç yıl önce Adalet Ağaoğlu'nun Bursa'da yaptığı konuşmadan, daha doğrusu sorulan bir soruya verdiği yanıtın bir bölümü anımsatıyor: Kitaplarım çok satarsa, bir yerde yanlış bir şeyler yaptığımı düşünürüm. Sözleri tam olarak bunlar olmayabilir, ama aşağı yukarı bu bağlamdaydılar.

İşte tam burada, kalabalıklara ulaşmak mı, yoksa!.. Evet, yoksa; yoksanın açıklaması Afşar Timuçin'in yazısından alıntıladığım bölümün hemen sonrasında geliyor: “Alıcısına ulaşmamış sanat, amacına ulaşmamış sanattır.” Alıcı, kitleler mi olmalıdır, yoksa sanatçının duyarlılığıyla keşişen yaşamlar mı?

Yaşam İçin Şiir dergisi, o dönemde, 1983'te içeriğiyle kitlelere ulaşmak istiyor. Başlığın altındaki Sunu adlı manzum bölümünde, “Ve / alınımıza / kazıyarak Ritsos'un şarkısını” dizelerinin ardından italik harflerle, Ritsos'un dizeleri geliyor ve özellikle şu dizeler, derginin hayata bakışını da belirliyor: “tüm yüreklerde, tüm dudaklarda aynı ağırlığı edinen / sözleri bulacağız.”

Yaşam İçin Şiir, yaprak biçimindeki dergilerden. Tek yaprağa basılıp, üçe katlanarak, büyük boy kitap boyutuna indirilmiş. Ön sayfanın üstüne renkli bir şerit çekilerek, derginin başlığı yerleştirilmiş. Şeridin rengi her sayıda değişiyor. Başlığın ‘Yaşam İçin’ bölümü, el yazısıyla verildikten sonra, sağ tarafa Şiir sözcüğü, ilk bakışta göze çarpacak biçimde yerleştirilmiş. Sayfanın sağından uçarak gelen yedi güvercin figürü, içleri fon renginde, şiir'in i'leri üzerine konuyorlar ve içleri de dolarak noktaları oluşturuyorlar. Bu başlık ve derginin grafik düzenlemesi İsa Çelik'e ait.

Yaprakları açıp, önlü arkalı okuyorsunuz dergiyi. Ön yüzde, çerçeve içinde, birinci sayıda Sunu, diğer iki sayıda Yaşam İçin Şiir imzasıyla şiirler yer alıyor. Daha sonraki sayılardaysa ön yüzde Arif Damar, Cemal Süreya, Kemal Özer, Can Yücel'in şiirleriyle karşılaşıyoruz. Derginin katları açıldıkça, Behçet Aysan, Konur Ertop, Hüseyin Ferhad, Şükran Kurdakul, Oktay Taftalı, Afşar Timuçin'in şiir üzerine yazılarıyla, genellikle Ahmet Cemal'in çevirisiyle şiir üzerine yazılar, çeviri şiirler ve seçkin şiirlerle karşılaşıyorsunuz.

Yaşam İçin Şiir, 1983 Ocak'ıyla 1983 Kasım'ı arasında on sayı yayımlanabiliyor. İlk iki sayıda hazırlayanlar bölümünde Oktay Akıncı ve Mehmet Müfit yer alıyor. Üçüncü sayıdan sonraysa sadece Oktay Akıncı adı var.

Yaşam İçin Şiir, bu kısa yaşamında, şiirle yaşamı ve toplumu kucaklamaya çalışıyor. Şiir üzerine kalıcı yazıları, nitelikli şiirleri yayımlıyor. Ama Afşar Timuçin'in başta da andığım sözlerini kanıtlarcasına, belki de alıcısına ulaşamadığı için yaşamını noktalıyor.

Yaşam İçin Şiir bugün yayımlanmıyor ama, yaşam var oldukça şiir sürüyor, sürecek de...

Hilmi HAŞAL

DİLSİZ ŞİİR

sessizliğin keşfine çıkmıştım;

bir ırmak akıyordu...

konuştum kuşkuyla ve suça bulandım söz'le

çünkü kav tutkuyla geçmişim kendimden

(tutku öz'dür, toz'dur bazı hallerde...)

öteki fer'e ulaştığımı sanmıştım, közde

gömülüydü 'nebi' yanım; “söz yanılıdır”

dediğimde korkuyla, lavdan bir ırmak

akıyordu, yanılığım öyle akıyordu...

ben : “artık hiç seçim yapmıyorum

ne güzel, özgürlük bu mu yoksa?”

mucize...

buldum sanırken

görmekle yürüdüm günahımı, yanmakla

bir ırmak akıyordu...

ışık ırmağı tanrının : akmak...

“en büyük belirti, belki mi tin?”

keşke bütün bildiğim kipte düş olsaydı

(bilmek başa beladır tüm hallerde...)

bilmek susmaktır : tanrı-da tek kalırken?..

kül yanım doğada, tanığımıdır sıvışan su

artık

bir cenazeye bakar gibi bakıyorum hayata

“suskun” aya, “küskün” güneşe, “kaçkın” buluta.

ilk sallantıdan sonra araladım küflü ruhumu;

ölüm upuzun bir ıssızlıktı kaburgalarımında...

hiçbir şey seçmek zorunda değilim artık

ne mutlu çöl yanıma, özgürüm kumul kadar.

Osman Serhat ERKEKLİ

Enis Batur'un *Opera*'sı şimdiye dek yazdığı kitapların en kendimi vererek okuyabildiğim kitabı. Dört bölümden oluşan uzun bir şiir. Dördüncü bölümde pop şarkıcısı (arabesk mi) Ebru Gündeş'ten beli söz ediyor. Çağımızın karmaşasını anlattığı bu son bölümü, ilk üç bölümün metafizik ağırlığından alınan zevki öldürmesine karşın kitabına eklemeyi gerekli görmüş. Belki de ilk üç bölümde aynı ağızdan konuşan tanrı ve kul, "siz bu son bölümünde dünyanın, onu kirlettini" mesajını veriyordur. İlk bölümdeki tanrı-kul özdeşleşmesine evren de katılabilir. Belki de yapılmaya çalışılmıştır. Ama farkına varamadım. İz bırakan biçimde farkına varılmıyor.

Mehmet Sarsmaz'ın *Eylül Gülü*'nden sonra çıkardığı ikinci kitabı *Aktinya*'nın yalvaçca bir havası olduğunu yazmış İlhan Berk, Mehmet Sarsmaz'a mektubunda. Oradaki şiirleri benim ilk şiirlerime benzettim. Şair doğmuş biri olduğuna inancım pekişti. Kendisiyle bir tin soydaşlığımız olduğunun ayırına vardım. Coşkusu olan bir şair o. O coşkuda gençliğimi buluyorum. Özellikle *Yok Kitap*'taki şiirlerini daha çok sevip; Mehmet Sarsmaz'ın iyi, özgün ve yeni bir şair olduğu yargısına varmıştım. Son kitabı *P: We2*'de somut şiirler de var. Benim esinle yazan bir adam olarak "somut şiir" denilen masabaşı çalışmasına sıcak bakmam olanaksız. Kitaptan bir beyit :

*Aşkı yarım iklimlere sığdırdınız biliyorum
Renklerini çaldınız hem göğün hem de yerin*

Levent Yılmaz'ın *Kaplan Zamanı ve Geçiş* adlı kitabı ilginç bir çalışma. Her ne kadar "batı"

koksa da, "çeviri şiir" koksa da hiçbirimiz Asyalı değiliz artık. Ama Avrupalı da değiliz. Babamın deyişiyle : İki cami arasında bınamaz... Levent Yılmaz'ın kitabının olumsuz yanı yalnızca yerli şiirden uzaklığı değil, şiirlerin saydamlığı arkasında masa başında oturan bir şair görülüyor. Ansiklopedik bilgiler, terimler de cabası. Ama bütün olumsuzluklarına karşın şiir olarak iyi bir kitap *Kaplan Zamanı ve Geçiş*. Yerel olmadan evrenselliği yakalılmış gibi, olanaklıysa eğer.

Son günlerde yeniden okuduğum bir kitap Ahmet Erhan'ın *Alacakaranlıktaki Ülke*'si. Şimdi uzaktan bakınca Ahmet Erhan'ın 1970-80 yılları arasındaki kanlı kargaşanın savrulmasına kapılmadan bir kenardan o dönemi kayda geçirdiği görülüyor. Yaşadığı halde savrulma kapılmamış; hem yaşamış hem de tarih yapmış. Dönemin önemli bir kitabı olarak kalıcı olacağı benziyor *Alacakaranlıktaki Ülke* kitabı.

Opera, Altıkkırbeş Yayınları, 1996

P: We2, Teos Yayınları, 19 Aralık 1998

Kaplan Zamanı ve Geçiş, Altıkkırbeş Yayınları, Haziran 1997

Alacakaranlıktaki Ülke, Kuş Kanadı Kalem Olsa adlı toplu şiirleri içindeki basımı, Can Yayınları, 1984

ÜŞÜRDÜK, CEHENNELERDE

hiçbir öykümüz yoktu, unutmuştuk ölümü ve şiirleri de doğa gibi de değildik oysa, ussal ve cömert aşktı, bilirdik, fakat sevinçten çok tanıyıştık matemî hayat kendi tavafındaydı, bir kara melanet

aşktı, bilirdik
hasır, kirazlı şapkasıydı çocukluğumuzun
kırmızı penalı mandolindi, kırık ezgilerde
bin kez aldatılsa da masallarda
yine de hemen uçmaya hazır
o saf,
çocuk yüzümüzüdü...

hayat, kendi tarafındaydı
aşk, kendi tarafında
(sırlı, harlı tarafında)

kesiştğinde yolları, çılgınlık derlerdi bu nedenle hep

gözlerimiz
oysa
zakkum kuyusuydu
bir derin
yalnızlık
yeşil zebercet

aşktı bilirdik, unutmuştuk ölümü, öyküleri ve şiirleri de aşktı, bilirdik, üşürdük oysa hep cehennemlerde...

5. Bursa Edebiyat Günleri "İpek Şehrin Günlüğü" adıyla 24-25 Mart 2000 tarihinde Bursa'da Tayyare Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilecektir.

Şair ve yazarlarımıza, şiir ve edebiyat dostlarımıza duyurulur.

Koordinasyon :	Serdar Ünver (Tel : 0532 - 742 14 24)
Dizgi :	Melih Elal (Faks : 0 224 - 442 92 14)
Katkıda Bulunanlar :	Mustafa Durak, Nadir Gezer, Hilmi Haşal, İhsan Üren...
Sahibi - Sorumlusu :	U. Ü. Eğitim Fakültesi Adına Prof. Dr. Ali Özçelebi
Yönetim Yeri :	324 Numaralı Oda
Baskı :	Özsan Matbaacılık, İzmir Cad. No : 221 - BURSA
Yazışma Adresi :	Ramis Dara P. K. 68 16371 Ulucami - BURSA
Elektronik Posta :	akatalpa@hotmail.com

Aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* Ocak 2000'de Bursa'da kurulmuştur.

1
2
1